

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૩

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course: 007

ગુજરાતી પેપર - ૧૧ ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓને ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના તથા તે સંદર્ભે કૃતિઓનો પરિચય મળે

એકમ - ૧. ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના અને ભાતીગળ વિશેષતા

ભારતીય સાહિત્યની મુખ્યધારાઓ -પ્રાચીનકાળ(વેદ, રામાયણ, મહાભારત સંદર્ભે)

મધ્યકાળ (ભક્તિસાહિત્ય સંદર્ભે) અર્વાચીનકાળ (ગાંધી તથા આધુનિકતાના પ્રભાવ સંદર્ભે)

એકમ - ૨. ભારતીય સાહિત્યકારોનો પરિચય

૧. રવીન્દ્રનાથ ટાગોર ૨. કાલિદાસ ૩. ગિરીશ કર્નાડ

૪. વિ. સ. ખાંડેકર ૫. કૃષ્ણા સોબતી

એકમ - ૩. ' માલગુડી ડેઝ ' - આર.કે.નારાયણ , અનુ. કાંતિ પટેલ , અરુણોદય પ્રકાશન

એકમ - ૪. ' ચક્ર ' - જયવંત દળવી , અનુ. અરુણા જાડેજા, અરુણોદય પ્રકાશન.

સંદર્ભગ્રંથ :

૧. સાહિત્ય સેતુ - જુલાઈ - ઓગસ્ટ ૨૦૧૭, વૈશાલી ઘોળકિયા (ઓનલાઈન)

૨. ભારતીય સાહિત્ય પરમ્પરાનો વિસ્તાર - ભોળાભાઈ પટેલ

૩. ભારતીય સાહિત્ય - કે. સચ્ચિદાનંદ- રાજકમલ પ્રકાશન, ન્યુ દિલ્હી

૪. ભારતીય નવલકથા - ડૉ. બીપીન આશર

૫. ભારતીય નવલકથા - ભરત મહેતા

૬. ભારતીય નવલકથા - રમણલાલ જોશી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,

૭. જ્ઞાન ગંગોત્રી શ્રેણી - ભારતીય સાહિત્ય -૧૨/૧૩ એસ. પી. યુનિ. - ગૂર્જર વિકેતા

૮. કાલપુરુષ - ભોળાભાઈ પટેલ - ગૂર્જર પ્રકાશન

૯. ભારતીય સાહિત્યની ભૂમિકા- ડૉ. રામ વિલાસ શર્મા

૧૦. જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કૃત નવલકથા - ભરત મહેતા

એમ. એ. સેમેસ્ટર- 3
(શૈક્ષણિક વર્ષ 2021-22, 2022-23, 2023-24)

Core course: 008

ગુજરાતી પેપર -૧૨ પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા

હેતુ : પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસકોની સૌંદર્યાત્મક વિચારધારાઓનો પરિચય વિદ્યાર્થીઓને મળી રહે.

એકમ - ૧. પ્લેટો, એરિસ્ટોટલ

એકમ - ૨. લોન્જાઈનસ

એકમ - ૩. ટી.એસ.એલિયટ

એકમ - ૪. સુઝાન લેન્ગર

સંદર્ભગ્રંથો :-

૧. પ્લેટો, એરિસ્ટોટલની કાવ્ય વિચારણા - જયંત કોઠારી
૨. એલિયટનો કાવ્ય વિચાર - સુમન શાહ
૩. કવિ વિવેચક એલિયટ - સુમન શાહ
૪. એરિસ્ટોટલનું કાવ્યશાસ્ત્ર - અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ
૫. એરિસ્ટોટલનું કાવ્યશાસ્ત્ર - અનુ. જયા મહેતા
૬. પ્લેટોનું સાહિત્યશાસ્ત્ર - સુરેશ દલાલ
૭. પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા - બહેચરભાઈ પટેલ
૮. ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા - રમેશ ત્રિવેદી
૯. કાવ્યપુરુષ - નટવરસિંહ પરમાર
૧૦. શબ્દ દેશનો, શબ્દ વિદેશનો- ચંદ્રકાંત શેઠ
૧૧. સાહિત્યમાં વિવેક - વર્સફોલ્ડ - અનુ. નગીનદાસ પારેખ
૧૨. સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો - એબરકોમ્બી - અનુ. નગીનદાસ પારેખ
૧૩. પશ્ચિમનું સાહિત્યવિવેચન - ભાગ-૧-૨ ડૉ. શિરીષ પંચાલ, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૩
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course: 009

ગુજરાતી પેપર -૧૩ લોકસાહિત્ય - ૧

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્યથી માહિતગાર થાય.

એકમ -૧. લોકસાહિત્યની વિભાવના

૧. લોક, લોકસાહિત્ય અને લોકવિદ્યા વ્યાખ્યા તથા વિભાવના
૨. લોકસાહિત્યનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો
૩. લોકસાહિત્ય અને લોકવિદ્યા વચ્ચેનો સંબંધ
૪. લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વચ્ચેનો સંબંધ

એકમ - ૨. લોકગીત અને કથાગીત

૧. લોકગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૨. કથાગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૩. લોકગીત તથા કથાગીતોમાં પ્રગટ થતું કુટુંબજીવન તથા સમાજજીવન

એકમ - ૩. લોકનાટ્ય ભવાઈ

૧. 'ભવાઈ' શબ્દનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી તેના ઉદ્ભવ વિકાસની ચર્ચા
૨. ભવાઈના ઘટક તત્ત્વો

એકમ - ૪. 'ગુજરાતનાં લોકગીતો' સં. : ખોડીદાસ પરમાર, સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી
(પસંદગીનાં ગીતો)

સંદર્ભગ્રંથ:-૧. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

૨. ગુજરાતી લોકવિદ્યા- ડૉ. હસુ યાજ્ઞિક, નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, નવી દિલ્હી
૩. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ - ડૉ. હસુતાબેન સેદાણી, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૪. 'લોકસાહિત્ય' સં. પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર. ગુજ. સા. પરિષદ, અમદાવાદ
૫. લોકસાહિત્ય : વિભાવના અને પ્રકાર - હસુ યાજ્ઞિક, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
૬. લગ્નગીત : એક અભ્યાસ - જયાનંદ જોશી
૭. લોકગીત : એક અધ્યયન - અમૃત પટેલ
૮. ગુજરાતનાં લોકગીતો - ખોડીદાસ પરમાર
૯. લોકગીત તત્ત્વ અને તંત્ર - સંપાદક - બળવંત જાની
૧૦. લોકવાડંમય - કનુભાઈ જાની
૧૧. કંકુ રે વાયું - (લગ્નગીતો) અમૃત પટેલ
૧૨. લોકસાહિત્યનું સમાલોચન-ઝવેરચંદ મેઘાણી, પ્રસાર ૧૮૮, આતાભાઈ એવન્યુ, ભાવનગર

‘ગુજરાતનાં લોકગીતો’ સંપાદક: ખોડીદાસ પરમાર, સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી

પસંદગીનાં ગીતો

- સાંઝીનાં ગીતો
  ૧. સાંઝીમાં ગણેશ બેસાડવાનું પ્રથમગીત
  ૨. એક રાજદુવારકામાં રમતાં
  ૩. ઊંચા ઊંચા રે દાદા ગઢડાં ચણાવો
- મામેરાંનાં ગીતો
  ૪. સ્વામી મોરં ચોખા મંગાવો
- માંડવનાં ગીતો
  ૫. માંડવે મીઠી નાગરવેલ્ય
- પ્રભાતિયાં
  ૬. સૂરજ ઊગ્યો રે
- જાન ઉઘલવાનું ગીત
  ૭. દાદા વિના કેમ ચાલશે રે
  ૮. શુકન જોઈ ઘોડે ચઢો રે
- પોખણું
  ૯. સીતાને તોરણ રામ પધાર્યા
- ચોરીનું ગીત
  ૧૦. કણકણ કંકણ ને વચ્ચે ચૂડી રે
  ૧૧. પેલું પેલું મંગળિયું વરતાય રે
- ફટાણાં
  ૧૨. લાડો લાડી જમે રે કંસાર
  ૧૩. ગોર લપટિયા
  ૧૪. થોડું થોડું જમજે રે
  ૧૫. મસુર કેરી દાળ
- કન્યા વિદાયનાં ગીત
  ૧૬. આ દશ, આ દશ પીપળો
  ૧૭. એક આવ્યો’તો પરદેશી પોપટો
- બાળ જોડકણાં
  ૧૮. બાળ જોડકણાં
  ૧૯. કોનું શું ?
  ૨૦. બલિહારી તુજ બાજરા

- હાલરડાં
- ૨૧. જનેતાના હૈયામાં
- ૨૨. દેવનાં દીધેલા
- ગોરમાનાં ગીતો
- ૨૩. ગોરમાનો વર કેસરિયો
- ૨૪. ગોર્યમા, ગોર્યમા રે !
- રાસડા
- ૨૫. મોરલાની માયા
- ૨૬. વેલ્યું છુટીઉં રે વીરા વાડીના વડ હેઠય
- સામાજિક ઘટનાઓનાં ગીતો
- ૨૭. ગુર્જરી
- કજોડાંના ગીતો
- ૨૮. લાલ કેમ કરીએ ?
- ૨૯. હૈયામાં વાગે
- દેવીઓના ગરબા
- ૩૦ સૈયર મોરી ગરબા કોર્યા ચાર જો
- ૩૧. મારો ગરબો રમે રાજને દરબાર
- ૩૨. મારી સાસુએ એમ કહ્યું
- ૩૩. રામે સીતાને માર્યા જો
- શ્રમહારી ગીતો
- ૩૪. સાવ રે સોનાનું માટું દાતરડું
- છાજિયા
- ૩૫. અભેવાનનો રાજિયો
- સુરતી ખાચણાં
- ૩૬. પાન ખાધાં
- આરતી
- ૩૭. ઉતારો આરતી
- ભવાઈનાં ગીતો
- ૩૮. ગણપતીનું આવણું
- ૩૯. કાબો મરો કેણે માર્યો ?
- ૪૦. ગોરાંદેનો ઠમકો રે

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૩

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Elective Course: 003A

ગુજરાતી પેપર -૧૪ (A) સાહિત્ય અને સમાજશાસ્ત્ર

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્ય અને સમાજશાસ્ત્રના પારસ્પરિક સંબંધો કૃતિઓને અનુલક્ષીને સમજી શકે.

એકમ - ૧. સાહિત્ય અને સમાજની વ્યાખ્યા અને વિભાવના

એકમ - ૨. સાહિત્ય અને સમાજનો પારસ્પરિક સંબંધ અને ગુજરાતી વિવેચકોએ કરેલી તેની ચર્ચાઓ.

એકમ - ૩. ' તિરાડે ફૂટી ફૂંપળ ' મહેશ એલકુંચવાર, રૂપાંતર- રવીન્દ્ર પારેખ, અરુણોદય પ્રકાશન.

એકમ - ૪. ' મનોરથ ' - રઘુવીર ચૌધરી, રન્નાદે પ્રકાશન

સંદર્ભગ્રંથો :-

૧. સાહિત્ય અને સમાજ- વિદ્યુત જોશી - સેન્ટર ફોર સોસિઅલ સ્ટડીઝ, સુરત પ્રકાશન-૨૦૦૪

૨. સાહિત્ય અને સામાજિક ચેતના-સુધીરચંદ્ર સેન્ટર ફોર સોસિઅલ સ્ટડીઝ, સુરત પ્રકાશન-૨૦૦૪

૩. કલાનું સમાજશાસ્ત્ર - અક્ષય દેસાઈ - આર. આર. શેઠ પ્રકાશન

૪. ગોવર્ધનરામ : કેટલાક સમાજશાસ્ત્રીય પાસાઓ - સુધીરચંદ્ર, સેન્ટર ફોર સોસિઅલ સ્ટડીઝ, સુરત પ્રકાશન-૧૯૮૮

૫. 'અર્થાત્'નો વિશેષાંક - ૨૦૧૦-૧૧ સેન્ટર ફોર સોસિઅલ સ્ટડીઝ, સુરત

૬. સાહિત્ય કા સમાજશાસ્ત્ર - મેનેજર પાંડે- હરિયાણા સાહિત્ય અકાદમી

૭. પ્રતિબદ્ધ - ભરત મહેતા

૮. ગુજરાતી કથાવિશ્વ (નવલકથા) બાબુ દાવલપુરા

૯. કથાવિચાર - પ્રમોદકુમાર પટેલ

૧૦. સાહિત્યનો સામાજિક સંદર્ભ - આલોક ગુપ્તા

૧૧. ગુજરાતી નવલકથા : ફેરવિચારણા - જશવંત શેખડીવાળા

૧૨. સાહિત્ય સમાજનો આયનો - મીનળ દવે - અરુણોદય પ્રકાશન

૧૩. સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કૃત નવલકથાઓ- ગુણવંત વ્યાસ

૧૪. ગુજરાતી કથાવિશ્વ- નરેશ વેદ

૧૫. સાહિત્યનું સમાજશાસ્ત્ર - નરેશ શુક્લ- ફ્લેમિંગો પ્રકાશન

૧૬. અમૃતાથી ધરાધામ - દૃષ્ટિ પટેલ ,સુનીતા પટેલ , રંગદ્વાર પ્રકાશન

અથવા (વિકલ્પ)

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૩

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧ -૨૨ , ૨૦૨૨-૨૩ , ૨૦૨૩-૨૪)

Elective Course: 003 B

ગુજરાતી પેપર -૧૪ (B) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની કૃતિઓ

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના સ્વરૂપ સંદર્ભે કૃતિઓની સમીક્ષા કરી શકે.

એકમ - ૧. પદ સાહિત્ય સ્વરૂપ અને લક્ષણો

એકમ - ૨. ‘મીરાંના પદો’ – સં. ભૂપેન્દ્ર ત્રિવેદી- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ - ૩. પ્રબંધ : સ્વરૂપ અને લક્ષણો

એકમ - ૪. ‘કાન્હડે પ્રબંધ’ – પદ્મભાભ : સં. રમેશ શુક્લ - પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ

સંદર્ભગ્રંથો :-

૧. મીરાંની કવિતા એક આલોચાત્મક અધ્યયન : ભક્તિપ્રભા શુક્લ – અરુણોદય પ્રકાશન
૨. મીરાં : ગુજ. ગ્રંથ. શ્રેણી-૮ : હસિત બૂચ – કુમકુમ પ્રકાશન
૩. પદ્મનાભ : ગુજ. ગ્રંથ. શ્રેણી-૩ : ડૉ. કે.બી.વ્યાસ- કુમકુમ પ્રકાશન
૪. ‘કાન્હડે પ્રબંધ’ – કે. હ. ધ્રુવ
૫. પ્રાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ – ભોગીલાલ સાંડેસરા – એમ. એસ. યુનિ.
૬. સ્વાધ્યાય અને સંશોધન – બળવંત જાની – સાહિત્ય અકાદમી
૭. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૨ સં. ઉમાશંકર જોશી, અનંતરાય રાવળ, યશવંત શુક્લ
૮. ‘મીરાં’ - નિરંજન ભગત
૯. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ- રમેશ ત્રિવેદી
૧૦. સાહિત્ય સ્વરૂપ – કુંજવિહારી મહેતા, જયંત પટેલ
૧૧. ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ- ભાગ-૩

અથવા (વિકલ્પ)

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૩

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧, ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩)

Elective Course:: 003 C

ગુજરાતી પેપર -૧૪ (C) સાહિત્ય અને અન્ય કલાઓ

હેતુ : સ્પેશ્યલ આસિસ્ટન્ટ પ્રોગ્રામ હેઠળ દાખલ કરાયેલ આ પ્રશ્નપત્રમાં સાહિત્ય અને કલાઓ સંબંધની સમજ વિકસે.

એકમ - ૧. સાહિત્ય અને ચિત્રકલા

એકમ - ૨. સાહિત્ય, શિલ્પ તથા સ્થાપત્યકલા

એકમ - ૩. સાહિત્ય અને નાટ્યકલા તથા ફિલ્મકલા

એકમ - ૪. સાહિત્ય અને સંગીત , નૃત્યકલા.

વિવિધ કલાઓના માધ્યમોના તફાવત. આ કલાઓ વચ્ચે રહેલ સર્વસામાન્ય બાબતો, કલાકારની સિસૃક્ષા,માધ્યમો સાથે કામ લેવાની બાબતે કલાકારોની માનસિકતા આદિ બાબતો

સંદર્ભગ્રંથ

૧. ફિલ્મ કલા વિચાર- અભિજિત વ્યાસ
૨. ફિલ્મ જોવાની કલા- અભિજિત વ્યાસ
૩. કલાનું સમાજશાસ્ત્ર – અક્ષય દેસાઈ, આર.આર.શેઠ પ્રકાશન
૪. કલા- સૌંદર્ય શાસ્ત્ર – સી.વી. મહેતા
૫. શ્રુતિ- ગુજરાતી ગીત અને સ્વરૂપ – સંજય દવે
૬. શિલ્પ સમીપે - કનુ સૂચક
૭. સામીપ્યના વિવિધ અંકો સં. રામજીભાઈ સાવલિયા
૮. ગુજરાતનું મૂર્તિવિધાન - રામજીભાઈ સાવલિયા
૯. સામીપ્ય નાં વિવિધ અંકો – રામજીભાઈ સાવલિયા ભો.જે.વિદ્યાભવન
૧૦. સ્ટેપ્સ ઓફ ઇન્ડોલોજી – રામજીભાઈ સાવલિયા ભો.જે.વિદ્યાભવન

એમ. એ. સેમેસ્ટર- 3
(શૈક્ષણિક વર્ષ 2021-22 , 2022-2023, 2023-2024)
Multi Disciplinary : 003 A
ગુજરાતી પેપર -૧૫ (A) ગ્રંથકાર : મોહન પરમાર

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ગ્રંથકાર અને કૃતિઓનો પરિચય મેળવે.

એકમ - ૧. સર્જક પરિચય : મોહન પરમારના સર્જક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલો

એકમ - ૨. ગ્રંથકાર મોહન પરમારની સાહિત્યિક સેવાઓ

એકમ - ૩. ‘ચૂંટેલી વાર્તાઓ મોહન પરમાર’-સં.મોહન પરમાર, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી.

એકમ - ૪. ‘ સંકટ ’ - મોહન પરમાર – રત્નાદે પ્રકાશન, અમદાવાદ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી, રાઘેશ્યામ શર્મા પ્ર. યુનિ.ગ્રંથ.નિર્માણ બોર્ડ
૨. મોહન પરમારની વાર્તાસૃષ્ટિ – સં.માય ડિયર જયુ
૩. મોહન પરમારની પ્રતિનિધિ વાર્તાઓ – સં.રાઘેશ્યામ શર્મા
૪. મોહન પરમાર : વાર્તા –આસ્વાદ અને અધ્યયન સં.હરીશ વટાવવાળા
૫. કોલાહલ –મોહન પરમાર
૬. નકલંક – મોહન પરમાર
- ૭.. કુંભી- મોહન પરમાર
૮. પોઠ – મોહન પરમાર
૯. અંચળો – મોહન પરમાર
- ૧૦ ગુજરાતી દલિત સાહિત્ય : સ્વાધ્યાય અને સમીક્ષા સં.મોહન પરમાર , હરીશ મંગલમ
૧૧. વાર્તાસંદર્ભ- શરીફા વીજળીવાળા
૧૨. વિશેષ – ઈલા નાયક
- ૧૩ અનુબંધ – જયેશ ભોગાયતા
૧૪. મોહન પરમારની વાર્તાઓમાં દલિત ચેતના – નરેશ વાઘેલા

અથવા (વિકલ્પ)

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૩

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Multi Disciplinary : 003 B

ગુજરાતી પેપર -૧૫ (B) વિવેચનના અભિગમો

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ વિવેચનના વિવિધ અભિગમોનો પરિચય મેળવે.

એકમ -૧. વિવેચનના વિવિધ અભિગમો એટલે શું ? વિવેચનના વિવિધ અભિગમોનો પરિચય

એકમ - ૨. અભિગમ અને વાદ વચ્ચેનો ભેદ

એકમ - ૩. મનોવૈજ્ઞાનિક અભિગમ

કૃતિ ' વાંસનો અંકુર ' - ધીરુબેન પટેલ , ગુર્જર પ્રકાશન , અમદાવાદ

એકમ - ૪. નારીવાદ

કૃતિ 'રાધા' - ઈલા આરબ મહેતા પ્ર.- આર. આર શેઠની કંપની, અમદાવાદ

સંદર્ભ :

૧. શબ્દલોક- પ્રમોદકુમાર પટેલ
૨. વિવેચનની ભૂમિકા - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૩. નવ્યવિવેચન પછી - સુમન શાહ
૪. સંરચના અને સંરચન - સુમન શાહ
૫. વિવેચનના વિવિધ અભિગમો -
૬. સંભૂતિ- રમેશ શુક્લ - ગૂર્જર પ્રકાશન

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course: 10

ગુજરાતી પેપર - ૧૬ વિશ્વસાહિત્ય

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વસાહિત્યની વિભાવના જાણે અને કૃતિઓનો પરિચય મેળવે.

એકમ -૧. વિશ્વસાહિત્ય - સંજ્ઞા વ્યાખ્યા અને વિભાવના, જનરલ લિટરેચર, રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય ભારતીય ઉપખંડનું સાહિત્ય, દલિત સાહિત્ય, સંસ્થાનવાદી (કોલોનિયન) સાહિત્ય

એકમ-૨. વિશ્વસાહિત્યની મહત્વની કૃતિઓનો પરિચય

વેઈટિંગ ફોર ગોદો (સેમ્યુઅલ બેકેટ), આઉટ સાઈડર (આલ્બેર કામૂ)

ડોલ્સ હાઉસ ( ), ધ ઓલ્ડમેન એન્ડ ધ સી (હેમિંગ્વે), એનીમલ ફાર્મ (જ્યોર્જ ઓરવેલ)

એકમ-૩. 'ઈડિપસ' - સોફોક્લીસ અનુ. સુભાષ શાહ , અરુણોદય પ્રકાશન

એકમ-૪. 'નોટ વિધાઉટ માય ડોટર '- બેટ્ટી મહમ્મદી, અરુણા જાડેજા, આર.આર.શેઠ અમદાવાદ.

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. જ્ઞાનગંગોત્રી - વિશ્વસાહિત્ય

૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય - ધીરુ પરીખ

૩. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં - અશ્વિન દેસાઈ

૪. તુલનાત્મક સાહિત્ય વિદેશી સંદર્ભ -ચૈતન્ય દેસાઈ

૫. સ્વાધ્યાય- ડૉ. દમયંતી પરમાર

૬ તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી

૭. તુલનાત્મક સાહિત્ય - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

૮. ગુજરાતી અનુવાદ વિચાર - ડૉ. જયંતી ચૌધરી - ફ્લેમિંગો પ્રકાશન

૯. વિશ્વ નવલકથા - સુમન શાહ

૧૦. ગ્રીક ટ્રેજેડી-રમેશ ઓઝા , સાહિત્ય સંકુલ

૧૧. કાયા લાકડાની માયા લુંગડાની - જયંતી દલાલ

૧૨. નાટક વિશે - જયંતી દલાલ.

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course: 11

ગુજરાતી પેપર -૧૭ ભાષાવિજ્ઞાન

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ માન્ય ગુજરાતીના રૂપતંત્ર તથા વાક્યવિચાર વિશે સમજે,

ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્રીઓના પ્રદાનનો પરિચય મેળવે તથા વ્યુત્પત્તિ વિચારનો ખ્યાલ મેળવે.

એકમ-૧. માન્ય ગુજરાતીનું રૂપતંત્ર

- રૂપતંત્રનો ખ્યાલ
- રૂપઘટકની વિભાવના
- ગુજરાતીમાં વચન, લિંગ અને કાળના અર્થો
- રૂપઘટકોની તારવણી

એકમ-૨. ગુજરાતીમાં વાક્ય વિચાર

- વાક્યતંત્ર વિચાર - વાક્યના પ્રકારો - વાક્ય રચના
- ગુજરાતીમાં પદક્રમ અને પદસંવાદ

એકમ-૩. વ્યુત્પત્તિ વિચાર

(અ) સ્વરોનું પરિવર્તન

૧. 'ઇ' અને 'ઉ'
૨. 'એ' અને 'ઓ'
૩. પાસ પાસે આવેલા સ્વરો
૪. 'અ' કારનો લોપ

(બ) વ્યંજનોનું પરિવર્તન

૧. 'લ' નો 'ળ'
૨. 'સ' નો 'શ'
૩. 'હ' નો લોપ
૪. 'અય' અને 'અવ' (એ કે ઐ અને ઓ કે ઔ)
૫. સંયુક્ત વ્યંજનોનું સરલીકરણ અને પૂર્વસ્વરોનું દીર્ઘત્વ

એકમ-૪. ગુજરાતીમાં ભાષાશાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન

નરસિંહરાવ દિવેટિયા, હરિવલ્લભ ભાયાણી, પ્રબોધ પંડિત,

કે. કા. શાસ્ત્રી, ઊર્મિ ધનશ્યામ દેસાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ભાષાવિજ્ઞાન – (સંવર્ધિત આવૃત્તિ ૧૯૭૮) ડૉ. કે.બી.વ્યાસ
૨. ભાષાપરિચય – પોપ્યુલર પ્રકાશન, સુરત
૩. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન - ડૉ.પ્રબોધ પંડિત
૪. ધ્વનિઘટકની વિભાવના – ડૉ. ભારતીબેન દવે
૫. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ – જયંત કોઠારી
૬. વ્યુત્પત્તિ વિચાર – ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૭. તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા – ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૮. ગુજરાતી ધ્વનિવ્યવસ્થાની વિચારણા – પિંકી પંડ્યા
૯. ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય – રમેશ ત્રિવેદી
૧૦. ગુજરાતી વ્યાકરણ પ્રવેશ – અશરફખાન પઠાણ
૧૧. થોડોક વ્યાકરણ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૨. શબ્દ અને પરિશીલન - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૩. ગુજરાતી ભાષા- ડૉ. ટી. એન. દવે
૧૪. વ્યાકરણ વિમર્શ – ડૉ. ઊર્મિ ધનશ્યામદેસાઈ
૧૫. વ્યાકરણ : અર્થ અને આકાર - ડૉ.પ્રબોધ પંડિત
૧૬. ગુજરાતી વાક્યરચના - ડૉ.પ્રબોધ પંડિત
૧૭. ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય (નરસિંહરાવ દિવેટિયાના બે ભાગમાં પ્રગટ થયેલા વ્યાખ્યાન પુસ્તકોનો સંક્ષેપ) - સંક્ષેપકાર – કે.કા.શાસ્ત્રી

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course: 12

ગુજરાતી પેપર -૧૮ લોકસાહિત્ય -૨

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્યથી માહિતગાર થાય.

એકમ -૧

૧. ગુજરાતી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૨. આદિવાસી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ

એકમ -૨

૧. લોકસાહિત્ય સંશોધન-સંપાદનની સમસ્યાઓ
૨. લોકસાહિત્ય સંશોધન સંપાદન ક્ષેત્રે મહત્વનું પ્રદાન કરનારાઓ : ઝવેરચંદ મેઘાણી જોરાવરસિંહ જાડેજા, ખોડીદાસ પરમાર, હસુ યાજ્ઞિક, ભગવાનદાસ પટેલ, ડાહ્યાભાઈ વાઢુ

એકમ-૩. લોકકથા

૧. લોકકથા : સંજ્ઞા, સ્વરૂપ અને લક્ષણો
૨. લોકકથાના પ્રકારો - પુરાણકથા, દંતકથા, ધર્મકથા, વ્રતકથા, પરીકથા વગેરે સાથેનો સંબંધ
૩. લોકકથામાં મોટીફ : સંજ્ઞા અને વિભાવના
૪. લોકકથાની કથનશૈલી મોટીફનો વિનિયોગ

એકમ -૪. કૃતિનો અભ્યાસ

‘લાગ્યો કસુંબીનો રંગ’ -સં. મનુભાઈ પંચોળી, મહેન્દ્ર મેઘાણી – આદર્શ પ્રકાશન
(પસંદગીના ક્રમ ૧ થી ૧૨.)

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. ‘ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ’ – બળવંત જાની – પાર્શ્વ પ્રકાશન
૨. કોંકણી લોકકથાઓ : એક અભ્યાસ – પ્રભુ ચૌધરી
૩. કુંકણા કથાઓ : ડાહ્યાભાઈ વાઢુ – સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી
- ૪ . ગુજરાતી આદિવાસી સાહિત્ય – સં. હસુ યાજ્ઞિક , ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
- ૫ . લોકસાહિત્ય-સંપાદકો-પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર.ગુજ. સા.પરિષદ,અમદાવાદ
- ૬ . લોકસાહિત્ય – આલોક – જશવંત શેખડીવાળા- પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
- ૭ . લોકકથાના મૂળ અને કુળ – હરિવલ્લભ ભાયાણી- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૮. ગુજરાતના આદિવાસી નૃત્યો - સં. વિક્રમ ચૌધરી, ધીરુભાઈ પટેલ, ભાષા સંશોધન-પ્રકાશન કેન્દ્ર,
૯. વારલી નારણદેવની કથા- ડૉ. એ. એ. શેખ.

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)
Elective Course:: 004 A
ગુજરાતી પેપર -૧૯ (A) સાહિત્ય અને મનોવિજ્ઞાન

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્ય અને મનોવિજ્ઞાનના આંતર સંબંધોનો પરિચય મેળવે.

એકમ -૧. સાહિત્ય અને મનોવિજ્ઞાન પાયાની વિભાવના અને કાર્યક્ષેત્ર

એકમ -૨. સાહિત્ય અને મનોવિજ્ઞાનનો પારસ્પરિક સંબંધ

એકમ -૩. ‘આંધળી ગલી’ – ધીરુબેન પટેલ – ગુર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ -૪. ‘ મહાભિનિષ્ક્રમણ’ - મુકુન્દ પરીખ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. શબ્દબોધ- ગુણવંત વ્યાસ
૨. વિવેચનની ભૂમિકા – પ્રમોદકુમાર પટેલ
૩. ગુજરાતી કથાવિશ્વ – બાબુ દાવલપુરા
૪. કથાયોગ – નરેશ વેદ
૫. ગુજરાતી નવલકથા ફેર વિચારણા – જશવંત શેખડીવાળા
૬. ધીરુ બહેન પટેલનું લઘુનવલવિશ્વ –ડૉ. મહેશ પટેલ
૬. ધીરુ બહેન – કલ્પના દવે
૭. સમત્વ – ભરત ઠાકર – શબ્દલોક પ્રકાશન

અથવા (વિકલ્પ)

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)
Elective Course:: 004 B
ગુજરાતી પેપર -૧૯ (B) અર્વાચીન કૃતિઓ

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ચરિત્ર સાહિત્ય તથા ટૂંકીવાર્તાના લક્ષણોની કૃતિઓના સંદર્ભે સમજ મેળવે

એકમ - ૧. સ્વામી આનંદના જીવન અને કવનનો પરિચય અને ચરિત્ર નિબંધમાં તેમનું પ્રદાન

એકમ -૨. ‘નઘરોળ’ – સ્વામી આનંદ પ્ર. નવભારત અમદાવાદ

એકમ – ૩. ટૂંકીવાર્તાનું સ્વરૂપ અને લક્ષણ

એકમ - ૪. ‘બાપાની પીંપર’ – કિરીટ દ્વાદાત – નવભારત સાહિત્ય મંદિર
સંદર્ભગ્રંથ :

૧. ‘બાપાની પીંપર’ – કિરીટ દ્વાદાત – નવભારત સાહિત્ય મંદિર
૨. સ્વરૂપ સન્નિધાન – સુમન શાહ
૫. અનુબંધ – જયેશ ભોગાયતા-
૬. ટૂંકીવાર્તા અને ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા – સં. જયંત કોઠારી
૭. ટૂંકીવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી – વિજય શાસ્ત્રી
૮. ટૂંકીવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપ – જયંત પાઠક
૯. ટૂંકીવાર્તામાં કથનકેન્દ્ર – શરીફા વીજળીવાળા
૧૦. સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી –સુમન શાહ
૧૧. સાહિત્ય અકાદમી સર્જક સીડી

અથવા (વિકલ્પ)

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)
Elective Course:: 004 C
ગુજરાતી પેપર -૧૯ (C) સાહિત્ય અને સૌંદર્યશાસ્ત્ર

હેતુ : સ્પેશ્યલ આસિસ્ટન્ટ પ્રોગ્રામ હેઠળ દાખલ કરાયેલ આ પ્રશ્નપત્રમાં સાહિત્ય અને સૌંદર્યશાસ્ત્રના સંબંધની સમજ વિકસે.

એકમ -૧. સૌંદર્યશાસ્ત્ર એટલે શું ...? વિભાવના, વ્યાપ અને સીમાઓ.

એકમ -૨. ભારતીય મીમાંસામાં સૌંદર્યનિર્માણ અને ભાવનની વિભાવનાઓ.

એકમ -૩. પાશ્ચાત્ય મીમાંસામાં સૌંદર્યવિચારણા અને પરંપરા

એકમ ૪. વિવિધ વાદ અને વિચારસરણીઓનો સૌંદર્યશાસ્ત્ર પર પ્રભાવ

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. વિવિધ સાહિત્યિક વાદ સં. અમૃતલાલ યાજ્ઞિક, યશવંત ત્રિવેદી
૨. આધુનિકતા અને ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતા - સુમન શાહ
૩. કલામીમાંસા સન્નિધાન - સુમન શાહ
૪. કલા- સૌંદર્યશાસ્ત્ર- સી.વી. મહેતા - પાર્શ્વ પ્રકાશન
૫. સૌંદર્યશાસ્ત્ર- ૨. ભ. પાટણકર
૬. વીક્ષા અને નિરીક્ષા- નગીનદાસ પારેખ, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ પ્રકાશન

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)
Multi Disciplinary : 004 A
ગુજરાતી પેપર - ૨૦ (A) સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓને સાહિત્ય અને પત્રકારત્વનો પરિચય મળે.

એકમ - ૧. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ સંજ્ઞા, વિચાર, સ્વરૂપ, પ્રયોજન અને કાર્યક્ષેત્ર, માધ્યમો, વર્તમાનપત્ર અને સાહિત્યિક સામયિકો

એકમ - ૨. ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વનો ઇતિહાસ ઉદ્ભાવક પરિબળો, ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વનો વિકાસ, સુધારકયુગ, પંડિતયુગ, ગાંધીયુગ, અનુગાંધીયુગ

એકમ-૩. મહત્વના સાહિત્યિક સંપાદકોના કાર્ય પ્રદાનનું મૂલ્યાંકન -
વિજયરાય વૈદ્ય, રા.વિ.પાઠક, ઉમાશંકર જોશી, બચુભાઈ રાવત, સુરેશ જોષી

એકમ-૪. કેટલાક મહત્વના સાહિત્યિકોનું સાહિત્યક્ષેત્રે પ્રદાન -
ડાંડિયો, વીસમી સદી, સંસ્કૃતિ, ફાર્બસ, પ્રત્યક્ષ

સંદર્ભગ્રંથ :

૧. સંવિદના તેજ વલય - કિશોર વ્યાસ
૨. સાહિત્યરંગી પત્રકારત્વ -
૩. નેપથ્યથી પત્રકારત્વ - રમણ સોની- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૪. ગુજરાતી પત્રકારત્વ - યાસીન દલાલ
૫. સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ - સં. કુમારપાળ દેસાઈ

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૪
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)
Multi Disciplinary : 004 B
ગુજરાતી પેપર -૨૦ (B) કથનકળા શાસ્ત્ર

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ કથનકળા શાસ્ત્રનો પરિચય મેળવે.

એકમ - ૧. કથનકળા શાસ્ત્ર

૧. કથનકેન્દ્રની વ્યાખ્યા અને વિભાવના
૨. કથનકેન્દ્રના પ્રકારો અને પેટા પ્રકારો

એકમ- ૨. ટૂંકીવાર્તા ઘટકો અને કથનકેન્દ્ર વચ્ચેનો સંબંધ

- (૧) વસ્તુ સંકલના (૨) પાત્રનિરૂપણ (૩) ભાષા (૪) અંતર (૫) ક્લિન્થ બૂક્સ

એકમ - ૩. કથનકળા શાસ્ત્રના પ્રમુખ ચિંતકોનું પ્રદાન : હેન્રી જેમ્સ, પર્સી લબક, ક્લિન્થ બૂક્સ
વેયન બૂથ, શ્લોમિથ કેનન, શ્લોમિથ જ્યોફે

એકમ- ૪. કેટલીક પસંદ કરેલી ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તાઓનું કથન-કળા શાસ્ત્રની ભૂમિકાએ વિશ્લેષણ
સ્ત્રીહૃદય (ધૂમકેતુ), મુકુંદરાય (દિરેફ), મારી ચંપાનો વર (ઉમાશંકર જોશી), ખોલકી (સુંદરમ)
વહુ અને ઘોડો (મેઘાણી), જગમોહને શું જોવું ? (જયંતી દલાલ) ન કૌસમાં ન કૌસ બહાર
(સરોજ પાઠક), ચોટી (ઇવા ડેવ)

સંદર્ભગ્રંથ :

૧. 'વાક' નો વિશેષાંક - સં. - બળવંત જાની
૨. અનુઆધુનિક સાહિત્ય સંજ્ઞા કોશ- સં. - જયંત ગાડીત, રાજેન્દ્ર જાડેજા
૩. 'તથાપિ' કથનકળા શાસ્ત્રનો વિશેષાંક - અંક ૨૫-૨૬, વર્ષ ૨૦૧૧-૧૨
૪. કથાનુસંધાન - જયેશ ભોગાયતા
૫. નવલકથામાં સમય સંદર્ભ, સમય સંકલના- અજય રાવલ
૬. સંબોધ્યશ્રોતા સ્વરૂપ : વિભાવના, પ્રકૃતિ અને કાર્યશીલતા- ઊર્વી તેવર
૭. કથાવિમર્શ - નરેશ વેદ
૮. ટૂંકીવાર્તામાં કથનકેન્દ્ર - શરીફા વીજળીવાળા
૯. Dictionary of narratology - Gerald Prince
૧૦. Introduction to narratology -Mieke Ba

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course

ગુજરાતી પેપર -૬ ભારતીય સાહિત્ય - વિશ્વસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓને ભારતીય તથા વિશ્વ સાહિત્યની વિભાવના તથા તે સંદર્ભે કૃતિઓનો પરિચય મળે.

એકમ-૧ • ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના અને ભાતીગળ વિશેષતા

ભારતીય સાહિત્યની મુખ્યધારાઓ -પ્રાચીનકાળ(વેદ, રામાયણ, મહાભારત સંદર્ભે)
મધ્યકાળ (ભક્તિ સાહિત્ય સંદર્ભે) અર્વાચીનકાળ (ગાંધી તથા આધુનિકતાના પ્રભાવ સંદર્ભે)

- ભારતીય સાહિત્યકારોનો પરિચય
૧. રવીન્દ્રનાથ ટાગોર ૨. કાલિદાસ ૩.ગિરીશ કર્નાડ ૪. વિ. સ. ખાંડેકર ૫. કૃષ્ણાસોબતી
- વિશ્વસાહિત્ય - સંજ્ઞા વ્યાખ્યા અને વિભાવના, જનરલ લિટરેચર, રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય
ભારતીય ઉપખંડનું સાહિત્ય, દલિત સાહિત્ય, સંસ્થાનવાદી (કોલોનિયન) સાહિત્ય
- વિશ્વસાહિત્યની મહત્વની કૃતિઓનો પરિચય
વેઈટિંગ ફોર ગોદો (સેમ્યુઅલ બેકેટ), આઉટ સાઈડર (આલ્બેર કામૂ)
ડોલ્સ હાઉસ ( ), ધ ઓલ્ડમેન એન્ડ ધ સી (હેમિંગ્વે) એનીમલ ફાર્મ (જ્યોર્જ ઓરવેલ)

એકમ -૨ ‘ માલગુડી ડેઝ ’ – આર.કે.નારાયણ , અનુ. કાંતિ પટેલ , અરુણોદય પ્રકાશન

એકમ -૩ ‘ ચક્ર ’ – જયવંત દળવી , અનુ. અરુણા જાડેજા, અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ -૪ ‘ ઈડિપસ ’ – સોફોકલીસ અનુ. સુભાષ શાહ , અરુણોદય પ્રકાશન

એકમ-૫ ‘ નોટ વિધાઉટ માય ડોટર’-બેટ્ટી મહમ્મદી, અનુ. અરુણા જાડેજા, અરુણોદય પ્રકાશન,

સંદર્ભગ્રંથ :

૧. સાહિત્ય સેતુ ઓનલાઈન - વૈશાલી ધોળકિયા જુલાઈ - ઓગસ્ટ ૨૦૧૭
૨. ભારતીય સાહિત્ય પરમ્પરાનો વિસ્તાર - ભોળાભાઈ પટેલ
૩. ભારતીય સાહિત્ય - કે. સચ્ચિદાનંદ- રાજકમલ પ્રકાશન, ન્યુ દિલ્હી
૪. ભારતીય સાહિત્ય - ડૉ. નગેન્દ્ર
૫. ભારતીય નવલકથા - ભરત મહેતા
૬. ભારતીય નવલકથા - રમણલાલ જોશી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
૭. જ્ઞાન ગંગોત્રી શ્રેણી - ભારતીય સાહિત્ય -૧૨/૧૩ એસ. પી. યુનિ. - ગૂર્જર વિકેતા
૮. કાલપુરુષ - ભોળાભાઈ પટેલ - ગૂર્જર પ્રકાશન
૯. ભારતીય સાહિત્યની ભૂમિકા- ડૉ. રામ વિલાસ શર્મા
૧૦. જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કૃત નવલકથા - ભરત મહેતા
૧૧. જ્ઞાંગંગોત્રી - વિશ્વસાહિત્ય
૧૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય - ધીરુ પરીખ
૧૩. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં - અશ્વિન દેસાઈ
૧૪. તુલનાત્મક સાહિત્ય વિદેશી સંદર્ભ -ચૈતન્ય દેસાઈ
૧૫. સ્વાધ્યાય- ડૉ. દમયંતી પરમાર
- ૧૬ તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૧૭. તુલનાત્મક સાહિત્ય - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૮. ગુજરાતી અનુવાદ વિચાર - ડૉ. જયંતી ચૌધરી - ફ્લેમિંગો પ્રકાશન
૧૯. વિશ્વ નવલકથા - સુમન શાહ
૨૦. અનુવાદ વિચાર - નગીનદાસ પારેખ

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course

ગુજરાતી પેપર - ૭ ગ્રંથકાર : મોહન પરમાર

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ગ્રંથકાર અને કૃતિઓનો પરિચય મેળવે.

એકમ - ૧. સર્જક પરિચય : મોહન પરમારના સર્જક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલો

એકમ - ૨. ગ્રંથકાર મોહન પરમારની સાહિત્યિક સેવાઓ

એકમ - ૩. 'ચૂંટેલી વાર્તાઓ મોહન પરમાર' સં.મોહન પરમાર સાહિત્ય અકાદમી ગાંધીનગર

એકમ - ૪. 'ડાયા પસાની વાડી': મોહન પરમાર - રજાદે પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ - ૫. 'સંકટ': મોહન પરમાર - રજાદે પ્રકાશન, અમદાવાદ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી, રાઘેશ્યામ શર્મા પ્ર. યુનિ.ગ્રંથ.નિર્માણ બોર્ડ
૨. મોહન પરમારની વાર્તાસૃષ્ટિ - સં.માય ડિયર જયુ
૩. મોહન પરમારની પ્રતિનિધિ વાર્તાઓ - સં.રાઘેશ્યામ શર્મા
૪. મોહન પરમાર : વાર્તા -આસ્વાદ અને અધ્યયન સં.હરીશ વટાવવાળા
૫. કોલાહલ -મોહન પરમાર
૬. નકલંક - મોહન પરમાર
- ૭.. કુંભી- મોહન પરમાર
૮. પોઠ - મોહન પરમાર
૯. અંચળો - મોહન પરમાર
- ૧૦ ગુજરાતી દલિત સાહિત્ય : સ્વાધ્યાય અને સમીક્ષા સં.મોહન પરમાર , હરીશ મંગલમ
૧૧. વાર્તાસંદર્ભ- શરીફા વીજળીવાળા
૧૨. વિશેષ - ઈલા નાયક
- ૧૩ અનુબંધ - જયેશ ભોગાયતા
૧૪. મોહન પરમારની વાર્તાઓમાં દલિત ચેતના - નરેશ વાઘેલા

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)
Core course
ગુજરાતી પેપર - ૮ ભાષાવિજ્ઞાન

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ વિદ્યાશાખાઓનો, ભાષાના ઘટક તત્વોનો તથા ધ્વનિ નિર્માણ પ્રક્રિયાનો ખ્યાલ મેળવે.

એકમ -૧ ભાષાવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર

ભાષાવિજ્ઞાનનો વૈજ્ઞાનિક અભિગમ

ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ વિદ્યાશાખાઓનો પરિચય

ભાષાવિજ્ઞાનનો અન્ય વિજ્ઞાનો અને શાસ્ત્રો સાથેનો સંબંધ

એકમ -૨ ધ્વનિવિજ્ઞાન

ભાષાવિજ્ઞાનમાં ધ્વનિવિજ્ઞાનનું મહત્વ

ધ્વનિઘટકની વિભાવના

ધ્વનિવિજ્ઞાન (Phonetics) અને ધ્વનિતંત્રવિજ્ઞાન (Phonology) વચ્ચેનો સંબંધ

ધ્વનિઘટક અને ઉપધ્વનિઘટક

એકમ -૩.૧ ધ્વનિ નિર્માણની પ્રક્રિયા

વાણીના અવયવો અને તેનું કાર્ય

ધ્વનિઓનું વર્ગીકરણ : સ્વર અને વ્યંજન

સ્વરોનું વર્ગીકરણ

વ્યંજનોનું વર્ગીકરણ

એકમ -૩.૨ માન્ય ગુજરાતીના ધ્વનિઓ

સ્વરો, અર્ધસ્વરો

વ્યંજનો

અક્ષર (syllable)

સૂર

બલઘાત (stress)

જંકચર (સંગમ)

દીર્ઘત્વ

એકમ - ૪.૧. માન્ય ગુજરાતીનું રૂપતંત્ર

- રૂપતંત્રનો ખ્યાલ
- રૂપઘટકની વિભાવના, રૂપઘટકોની તારવણી
- ગુજરાતીમાં વચન, લિંગ અને કાળના અર્થો

એકમ - ૪.૨. ગુજરાતીમાં વાક્ય વિચાર

- વાક્યતંત્ર વિચાર, વાક્ય રચના, વાક્યના પ્રકારો
- ગુજરાતીમાં પદક્રમ અને પદસંવાદ

એકમ -૫.૧. વ્યુત્પત્તિ વિચાર

(અ) સ્વરોનું પરિવર્તન

૧. 'ઇ' અને 'ઉ'
  ૨. 'એ' અને 'ઓ'
  ૩. પાસ પાસે આવેલા સ્વરો
  ૪. 'અ' કારનો લોપ
- (બ) વ્યંજનોનું પરિવર્તન
૧. 'લ' નો 'ળ'
  ૨. 'સ' નો 'શ'
  ૩. 'હ' નો લોપ
  ૪. અચ અને અવ (એ કે ઐ અને ઓ કે ઔ)
  ૫. સંયુક્ત વ્યંજનોનું સરલીકરણ અને પૂર્વસ્વરોનું દીર્ઘત્વ

એકમ - ૫.૨. ગુજરાતીમાં ભાષાશાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન

નરસિંહરાવ દિવેટિયા, હરિવલ્લભ ભાયાણી, પ્રબોધ પંડિત,
કે. કા. શાસ્ત્રી, ઊર્મિ ધનશ્યામ દેસાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ભાષાવિજ્ઞાન – (સંવર્ધિત આવૃત્તિ ૧૯૭૮) ડૉ. કે.બી.વ્યાસ
૨. ભાષાપરિચય – પોપ્યુલર પ્રકાશન, સુરત
૩. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન - ડૉ.પ્રબોધ પંડિત
૪. General Linguistics – R.H. Robins
૫. ધ્વનિઘટકની વિભાવના – ડૉ. ભારતીબેન દવે
૬. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ – જયંત કોઠારી
૭. વ્યુત્પત્તિ વિચાર – ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૮. તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા – ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૯. ગુજરાતી ધ્વનિવ્યવસ્થાની વિચારણા – પિંકી પંડ્યા
૧૦. ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય – રમેશ ત્રિવેદી
૧૦. ગુજરાતી વ્યાકરણ પ્રવેશ – અશરફખાન પઠાણ
૧૧. થોડોક વ્યાકરણ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૨. શબ્દ અને પરિશીલન - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૩. ગુજરાતી ભાષા- ડૉ. ટી. એન. દવે
૧૪. વ્યાકરણ વિમર્શ – ડૉ.ઉર્મિ ઘનશ્યામદેસાઈ
૧૫. વ્યાકરણ : અર્થ અને આકાર - ડૉ.પ્રબોધ પંડિત
૧૬. ગુજરાતી વાક્યરચના - ડૉ.પ્રબોધ પંડિત
૧૭. ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય (નરસિંહરાવ દિવેટિયાના બે ભાગમાં પ્રગટ થયેલા વ્યાખ્યાન પુસ્તકોનો સંક્ષેપ) - સંક્ષેપકાર – કે.કા.શાસ્ત્રી

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)
(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course
ગુજરાતી પેપર - ૯ પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન તથા અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપોના સંદર્ભે કૃતિઓનો અભ્યાસ પામે.

એકમ - ૧. પદ સાહિત્ય સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘મીરાંના પદો’: સં. ભૂપેન્દ્ર ત્રિવેદી- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ - ૨. પ્રબંધ : સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘કાન્હડદે પ્રબંધ’: પદ્મનાભ- સં. રમેશ શુક્લ - પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ - ૩. ચરિત્ર લેખન - સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘નઘરોળ’: સ્વામી આનંદ

એકમ - ૪. ટૂંકીવાર્તા - સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘બાપાની પીંપર’: કિરીટ દૂધાત - નવભારત સાહિત્ય મંદિર

એકમ - ૫. કૃતિલક્ષી ટૂંકનોંધ

સંદર્ભગ્રંથો :-

૧. મીરાંની કવિતા એક આલોચાત્મક અધ્યયન : ભક્તિપ્રભા શુક્લ - અરુણોદય પ્રકાશન

૨. મીરાં : ગુજ. ગ્રંથ. શ્રેણી-૮ : હસિત બૂચ - કુમકુમ પ્રકાશન

૩. પદ્મનાભ : ગુજ. ગ્રંથ. શ્રેણી-૩ : ડૉ. કે.બી.વ્યાસ- કુમકુમ પ્રકાશન

૪. ‘કાન્હડદે પ્રબંધ’- કે. હ. ધ્રુવ

૫. પ્રાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ - ભોગીલાલ સાંડેસરા - એમ. એસ. યુનિ.

૬. સ્વાધ્યાય અને સંશોધન - બળવંત જાની - સાહિત્ય અકાદમી

૭. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૨ સં. ઉમાશંકર જોશી, અનંતરાય રાવળ, યશવંત શુક્લ

૮. ‘મીરાં’ - નિરંજન ભગત

૯. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ- રમેશ ત્રિવેદી
 ૧૦. સાહિત્ય સ્વરૂપ – કુંજવિહારી મહેતા, જયંત પટેલ
 ૧૧. ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ- ભાગ-૩
 ૧૨. સ્વરૂપ સન્નિધાન – સુમન શાહ
 ૧૩. અનુબંધ – જયેશ ભોગાયતા-
 ૧૪. ટૂંકીવાર્તા અને ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા – સં. જયંત કોઠારી
 ૧૫. ટૂંકીવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી – વિજય શાસ્ત્રી
 ૧૬. ટૂંકીવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપ – જયંત પાઠક
 ૧૭. ટૂંકીવાર્તામાં કથનકેન્દ્ર – શરીફા વીજળીવાળા

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨, ૨૦૨૨-૨૩, ૨૦૨૩-૨૪)

Core course

ગુજરાતી પેપર – ૧૦ લોકસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્યની વિભાવના તથા કૃતિઓનો આસ્વાદ – સમીક્ષાનો પરિચય પામે.

એકમ -૧. લોકસાહિત્યની વિભાવના, લોકસાહિત્યનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો, લોકસાહિત્ય અને લોકવિદ્યા વચ્ચેનો સંબંધ, લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ

એકમ - ૨.

૧. લોકગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૨. કથાગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૩. લોકકથા : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૪. લોકકથાની કથન શૈલી
૫. લોકકથામાં મોટીફનો ઇતિહાસ

એકમ – ૩.

૧. ગુજરાતી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૨. આદિવાસી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૩. લોકસાહિત્ય સંશોધન-સંપાદનની સમસ્યાઓ
૪. લોકસાહિત્ય સંશોધન સંપાદન ક્ષેત્રે મહત્વનું પ્રદાન કરનારાઓ : ઝવેરચંદ મેઘાણી જોરાવરસિંહ જાડેજા, ખોડીદાસ પરમાર, હસુ યાજ્ઞિક, ભગવાનદાસ પટેલ, ડાહ્યાભાઈ વાઢુ

૫. લોકગીત તથા કથાગીતોમાં પ્રગટ થતું કુટુંબજીવન તથા સમાજજીવન
 ૬. 'ભવાઈ' - ઉદ્ભવ અને વિકાસ
 ૭. ભવાઈના ઘટક તત્વો

એકમ - ૪. કૃતિનો અભ્યાસ: 'ગુજરાતનાં લોકગીતો' સં. : ખોડીદાસ પરમાર, સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી
 (પસંદગીનાં ગીતો)

એકમ - ૫. કૃતિનો અભ્યાસ: 'લાઝ્યો કસુંબીનો રંગ' સં. મનુભાઈ પંચોળી, મહેન્દ્ર મેઘાણી - આદર્શ પ્રકાશન
 (પસંદગીના ક્રમ ૧ થી ૧૨)

સંદર્ભગ્રંથ:-

૧. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૨. ગુજરાતી લોકવિદ્યા- ડૉ. હસુ યાજ્ઞિક, નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, નવી દિલ્હી
૩. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ - ડૉ. હસુતાબેન સેદાણી, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૪. 'લોકસાહિત્ય' - સં. પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર. ગુજ. સા. પરિષદ, અમદાવાદ
૫. લોકસાહિત્ય : વિભાવના અને પ્રકાર - હસુ યાજ્ઞિક, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
૬. લગ્નગીત : એક અભ્યાસ - જયાનંદ જોશી
૭. લોકગીત : એક અધ્યયન - અમૃત પટેલ
૮. ગુજરાતનાં લોકગીતો - ખોડીદાસ પરમાર
૯. લોકગીત તત્વ અને તંત્ર - સંપાદક - બળવંત જાની
૧૦. લોકવાડંમય - કનુભાઈ જાની
૧૧. કંકુ રે વાયું - (લગ્નગીતો) અમૃત પટેલ
૧૨. લોકસાહિત્યનું સમાલોચન-ઝવેરચંદ મેઘાણી, પ્રસાર ૧૮૮, આતાભાઈ એવન્યુ, ભાવનગર
૧૩. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પ્રકાશન
૧૪. કોંકણી લોકકથાઓ : એક અભ્યાસ - પ્રભુ ચૌધરી
૧૫. કુંકણા કથાઓ : ડાહ્યાભાઈ વાઢુ - સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી
૧૬. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ- ડૉ. હસુતાબેન સૈદાણી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૧૭. ગુજરાતી આદિવાસી સાહિત્ય - સં. હસુ યાજ્ઞિક , ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
૧૮. લોકસાહિત્ય-સંપાદકો-પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર.ગુજ. સા.પરિષદ,અમદાવાદ
૧૯. લોકસાહિત્ય - આલોક - જશવંત શેખડીવાળા- પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૨૦. લોકકથાના મૂળ અને કુળ -હરિવલ્લભ ભાયાણી- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- ૨૧.ગુજરાતના આદિવાસી નૃત્યો-સં.વિક્રમ ચૌધરી, ધીરુભાઈ પટેલ, ભાષા સંશોધન અને પ્રકાશન કેન્દ્ર, વડોદરા.

૨૨. વારલી નારણદેવની કથા- ડૉ. એ. એ. શેખ
‘ગુજરાતનાં લોકગીતો’ સંપાદન : ખોડીદાસ પરમાર, સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી
પસંદગીનાં ગીતો

- સાંઝીનાં ગીતો
- ૧. સાંઝીમાં ગણેશ બેસાડવાનું પ્રથમગીત
- ૨. એક રાજદુવારકામાં રમતાં
- ૩. ઊંચા ઊંચા રે દાદા ગઢડાં ચણાવો
- મામેરાંનાં ગીતો
- ૪. સ્વામી મોરં ચોખા મંગાવો
- માંડવનાં ગીતો
- ૫. માંડવે મીઠી નાગરવેલ્ય
- પ્રભાતિયાં
- ૬. સૂરજ ઊઝ્યો રે
- જાન ઉઘલવાનું ગીત
- ૭. દાદા વિના કેમ ચાલશે રે
- ૮. શુકન જોઈ ઘોડે ચઢો રે
- પોખણું
- ૯. સીતાને તોરણ રામ પધાર્યા
- ચોરીનું ગીત
- ૧૦. કણકણ કંકણ ને વચ્ચે ચૂડી રે
- ૧૧. પેલું પેલું મંગળિયું વરતાય રે
- ફટાણાં
- ૧૨. લાડો લાડી જમે રે કંસાર
- ૧૩. ગોર લપટિયા
- ૧૪. થોડું થોડું જમજે રે
- ૧૫. મસુર કેરી દાળ
- કન્યા વિદાયનાં ગીત
- ૧૬. આ દશ, આ દશ પીપળો
- ૧૭. એક આવ્યો’તો પરદેશી પોપટો
- બાળ જોડકણાં
- ૧૮. બાળ જોડકણાં
- ૧૯. કોનું શું ?

૨૦. બલિહારી તુજ બાજરા
- હાલરડાં
૨૧. જનેતાના હૈયામાં
૨૨. દેવનાં દીઘેલા
- ગોરમાનાં ગીતો
૨૩. ગોરમાનો વર કેસરિયો
૨૪. ગોર્યમા, ગોર્યમા રે !
- રાસડા
૨૫. મોરલાની માયા
૨૬. વેલ્યું છુટીઉં રે વીરા વાડીના વડ હેઠવ
- સામાજિક ઘટનાઓ ગીતો
૨૭. ગુર્જરી
- કજોડાંના ગીતો
૨૮. લાલ કેમ કરીએ ?
૨૯. હૈયામાં વાગે
- દેવીઓના ગરબા
- ૩૦ સૈયર મોરી ગરબા કોર્યા ચાર જો
૩૧. મારો ગરબો રમે રાજને દરબાર
૩૨. મારી સાસુએ એમ કહ્યું
૩૩. રામે સીતાને માર્યા જો
- શ્રમહારી ગીતો
૩૪. સાવ રે સોનાનું મારું દાતરડું
- છાજિયા
૩૫. અભેવાનનો રાજિયો
- સુરતી ખાચણાં
૩૬. પાન ખાધાં
- આરતી
૩૭. ઉતારો આરતી
- ભવાઈનાં ગીતો
૩૮. ગણપતીનું આવણું
૩૯. કાબો મરો કેણે માર્યો ?
૪૦. ગોરાંદેનો ઠમકો રે

